

Programiranje 2

13. predavanje

Saša Singer

`singer@math.hr`

`web.math.hr/~singer`

PMF – Matematički odjel, Zagreb

Sadržaj predavanja

- Polja bitova.
- Pretprocesor:
 - Naredba `#include`.
 - Naredba `#define`.
 - Parametrizirana `#define` naredba.
 - Uvjetno uključivanje.
- Pregled standardne C biblioteke.
 - Standardne datoteke zaglavlja `*.h`.
 - Matematičke funkcije `<math.h>`.

Informacije

Službeni termin drugog kolokvija je promijenjen (15. 6.) na:

🕒 petak, 26. 6., u 12 sati.

Oni koji taj dan pišu Integrale, mogu doći u ranijem terminu:

🕒 srijeda, 24. 6., u 9 sati.

Službeni termin popravnog kolokvija je:

🕒 petak, 10. 7., u 12 sati.

Napomena o podsjetniku = “šalabahteru” na službenom webu:

🕒 nemojte ga nositi na kolokvij — to je zabranjeno!

🕒 Dobit ćete ga na kolokviju — to se “dijeli” kao poklon.

Razlog: Nećemo “obrađene” šalce — s “osobnim dodacima”.

Informacije — konzultacije

Konzultacije — promjena termina, počev od ovog tjedna:

🕒 petak, 12–14 sati.

Dakle, vrijedi i za ovaj petak, 19. 6.

Informacije — praktični kolokvij

Stvar je (konačno) **gotova**. Tek toliko da **znate**,

📌 **pravo** izlaska na **drugi** kolokvij zaradilo je **155** studenata!

Dobro, ili **loše** — prosudite sami.

📌 Na “**službenim**” popisima imamo **171** studenta.

📌 Međutim, samo **165** nisu “**mrtve duše**”, tj. pokazali su neki “**znak života**” — na pr. prijavili su se za **PK**.

Od tih “živih” **165** studenata:

📌 samo **jedan** je **pao** u sva **tri** pokušaja,

📌 a ostalih **9** ima **manje** izlazaka (nisu se pojavili bez isprike, odbijene zakašnjele molbe).

Polja bitova

Polja bitova

Polja bitova omogućuju rad s pojedinim bitovima unutar jedne riječi u računalu.

- Polje bitova je skup susjednih bitova u sklopu jedne memorijske jedinice (riječi).
- Može se proširiti na više susjednih riječi — spremanje “u bloku”.

Upotreba:

- Spremanje 1-bitnih zastavica (engl. flag) u jednu riječ. Na primjer, koriste se u aplikacijama kao što je tablica simbola za kompajler,
- Komunikacija s vanjskim uređajima – treba postaviti ili očitati samo dijelove riječi.

Deklaracija polja bitova

Deklaracija **polja bitova** je slična deklaraciji **strukture**:

```
struct ime {  
    clan_1 : broj_bitova_1;  
    ...  
    clan_n : broj_bitova_n;  
};
```

Svaki **clan_k polja bitova** predstavlja

- **jedno** polje bitova unutar riječi u računalu,
- **duljine broj_bitova_k**.

Polja bitova

Primjer.

```
struct primjer {  
    unsigned a : 1;  
    unsigned b : 3;  
    unsigned c : 2;  
    unsigned d : 1;  
};  
struct primjer v;  
...  
if (v.a == 1) ...  
v.c = STATIC;
```

Polja bitova (nastavak)

- Prva deklaracija definira **strukturu** razbijenu u četiri polja bitova: **a**, **b**, **c** i **d**.
- Ta polja redom imaju duljinu **1**, **3**, **2** i **1** bit. Prema tome zauzimaju **7** bitova.
- Poredak tih bitova unutar jedne riječi u računalu **ovisi o implementaciji**.
- Pojedine članove polja bitova dohvaćamo na isti način kako se dohvaćaju strukture, dakle **v.a**, **v.b** itd.
- Ako broj bitova deklariran u polju bitova **nadmašuje** duljinu **jedne** riječi u računalu, za pamćenje polja bit će upotrebljeno **više** riječi.

Polja bitova (nastavak)

Primjer. Program koji upotrebljava polje bitova:

```
#include <stdio.h>
int main(void) {
    static struct{
        unsigned a : 5;
        unsigned b : 5;
        unsigned c : 5;
        unsigned d : 5;
    } v = {1, 2, 3, 4};
    printf("v.a=%d, v.b=%d, v.c=%d, v.d=%d\n",
        v.a, v.b, v.c, v.d);
    printf("v treba %d okteta\n", sizeof(v));
    return 0; }
```

Polja bitova (nastavak)

Raspored polja unutar riječi može se kontrolirati korištenjem neimenovanih članova pozitivne duljine unutar polja, kao u sljedećem primjeru.

Primjer.

```
struct {  
    unsigned a : 5;  
    unsigned b : 5;  
    unsigned   : 5;  
    unsigned c : 5;  
};  
struct primjer v;
```

Polja bitova (nastavak)

Primjer. Neimenovani član duljine 0 bitova

- “tjera” prevoditelj da sljedeće polje smjesti u sljedeću računalnu riječ.

```
#include <stdio.h>
```

```
int main(void) {  
    static struct{  
        unsigned a : 5;  
        unsigned b : 5;  
        unsigned   : 0;  
        unsigned c : 5;  
    } v = {1, 2, 3};  
}
```

Polja bitova (nastavak)

```
printf("v.a=%d, v.b=%d, v.c=%d\n",  
      v.a, v.b, v.c);  
printf("v treba %d okteta\n", sizeof(v));  
return 0;  
}
```

Pretprocesor

Općenito o pretprocesoru

- Prije prevođenja izvornog koda u objektni ili izvršni izvršavaju se **pretprocesorske naredbe**.
- Svaka linija izvornog koda koja započinje znakom **#** predstavlja jednu pretprocesorsku naredbu.
- Pretprocesorska naredba završava krajem linije, a **ne znakom ;**.

Opći oblik pretprocesorske naredbe:

```
#naredba parametri
```

One **nisu** sastavni dio jezika **C**, te **ne podliježu** sintaksi jezika.

Neke od preprocesorskih naredbi su: **#include**, **#define**, **#undef**, **#if**, **#ifdef**, **#ifndef**, **#elif**, **#else**.

Naredba `#include`

Naredba `#include` može se pojaviti u dva oblika:

```
#include "ime_datoteke"
```

ili

```
#include <ime_datoteke>
```

U oba slučaja pretprocesor briše liniju s `#include` naredbom i uključuje **sadržaj datoteke** `ime_datoteke` u izvorni kôd, na mjestu `#include` naredbe.

Naredba #include (*nastavak*)

- Ako je `ime_datoteke` navedeno **unutar navodnika** `"`, onda pretprocesor datoteku traži u direktoriju u kojem se nalazi **izvorni program**.
- Ako je ime datoteke navedeno između znakova `< >`, to signalizira da se radi o **sistemske datoteci** (kao npr. `stdio.h`), pa će pretprocesor datoteku tražiti na mjestu određenom operacijskim sustavom.

Naredba #define

Deklaracija:

```
#define ime tekst_zamjene
```

Pretprocesor će od mjesta na kome se **#define** naredba nalazi **do kraja datoteke** svako pojavljivanje imena **ime** zamijeniti s tekстом **tekst_zamjene**.

- Do **zamjene neće doći** unutar znakovnih nizova (string konstanti), tj. unutar para **dvostrukih** navodnika **"**.

Parametrizirane makro naredbe

U parametriziranoj makro naredbi simboličko ime i tekst koji zamjenjuje simboličko ime sadrže **argumente** koji se prilikom poziva makro naredbe zamjenjuju stvarnim argumentima.

Sintaksa:

```
#define ime(argumenti) tekst_zamjene
```

- ➊ **Argumenti** makro naredbe pišu se u **zagradama**.
- ➋ Makro naredba je **efikasnija** od funkcije, jer u njoj nema prenošenja argumenata.

Parametrizirane makro naredbe (nastavak)

Primjer:

```
#define max(A, B) ((A) > (B) ? (A) : (B))
```

gdje su **A** i **B** argumenti.

Ako se u kôdu pojavi naredba:

```
x = max(a1, a2);
```

preprocesor će je zamijeniti s:

```
x = ((a1) > (a2) ? (a1) : (a2));
```

Formalni argumenti (parametri) **A** i **B** zamijenjeni su stvarnim argumentima **a1** i **a2**.

Parametrizirane makro naredbe (nastavak)

Ako na drugom mjestu imamo naredbu:

```
x = max(a1 + a2, a1 - a2);
```

ona će biti zamijenjena s

```
x = ((a1 + a2) > (a1 - a2)  
      ? (a1 + a2) : (a1 - a2));
```

Primjer parametrizirane makro naredbe

Primjer. Dio izvornog kôda:

```
#include <stdio.h>
```

```
#define SQ1(x) x*x
```

```
#define SQ2(x) (x)*(x)
```

```
#define SQ3(x) ((x)*(x))
```

```
int main(void) {  
    printf("%d\n", SQ1(1+1));  
    printf("%d\n", 4/SQ2(2));  
    printf("%d\n", 4/SQ3(2));  
    return 0;  
}
```

Primjer parametrizirane makro naredbe (nast.)

ispisuje:

3

4

1

Objašnjenje:

● **SQ1:** `#define SQ1(x) x*x`

`x = 1 + 1` i doslovnom supstitucijom u **SQ1** dobivamo

$$1 + 1 * 1 + 1 = (\text{prioritet!}) = 1 + 1 + 1 = 3$$

● **SQ2:** `#define SQ2(x) (x)*(x)`

`x = 2` i dobivamo

$$4 / (2) * (2) = 4 / 2 * 2 = 2 * 2 = 4$$

Primjer parametrizirane makro naredbe (nast.)

● SQ3: `#define SQ3(x) ((x)*(x))`

`x = 2` i dobivamo

$$4 / ((2) * (2)) = 4 / (2 * 2) = 4 / 4 = 1$$

Primijetite da se u parametriziranim makro naredbama koristi **gomila** zagrada da bi se osigurao **korektan prioritet** operacija!

Tek zadnji **SQ3** korektno daje **kvadrat** argumenta u svim slučajevima (a to se htjelo!).

Razlika makro naredbe i funkcije

Sličnost makro naredbe i funkcije može zavarati. Ako bismo makro naredbu `max` pozvali na sljedeći način:

```
max(i++, j++);
```

varijable `i` i `j` ne bi bile inkrementirane samo jednom (kao pri funkcijskom pozivu) već bi veća varijabla bila inkrementirana dva puta.

- 🔴 Kod makro naredbe **nema kontrole** tipa argumenata.
- 🔴 Neke su “funkcije” deklarirane u `<stdio.h>` zapravo makro naredbe, na primjer `getchar` i `putchar`. Isto tako, funkcije u `<ctype.h>` uglavnom su izvedene kao makro naredbe.

Naredba `#define` i više linija teksta

- U `#define` naredbi tekst zamjene je od imena koje definiramo do kraja linije.
- Ako želimo da ime bude zamijenjeno s više linija teksta moramo koristiti kosu crtu (`\`) na kraju svakog reda osim posljednjeg.

Primjer. Makro za inicijalizaciju polja možemo definirati ovako:

```
#define INIT(polje, dim) for(int i=0;\n                        i < (dim); ++i) \n                        (polje)[i] = 0.0;
```

Naredba #undef

Definicija nekog imena može se **poništiti** korištenjem **#undef** naredbe.

Primjer:

```
#include <math.h>
    /* math.h definira M_PI kao 3.14... */
#undef M_PI
#define M_PI (4.0*atan(1.0))
...
```

Uvjetno uključivanje

Korištenjem pretprocesorskih naredbi `#if`, `#else`, `#elif` možemo **uvjetno uključivati** ili **isključivati** pojedine dijelove programa.

Naredba `#if` ima sljedeći oblik:

```
#if uvjet
    blok naredbi
#endif
```

Ako je **uvjet** ispunjen blok naredbi između `#if uvjet` i `#endif` bit će uključen u izvorni kôd, a ako **uvjet** nije ispunjen, blok neće biti uključen.

Uvjetno uključivanje (nastavak)

- Uvjet koji se pojavljuje u `#if` naredbi je **konstantan cjelobrojni izraz**. Nula se interpretira kao laž, a svaka vrijednost različita od nule kao istina.
- Najčešća svrha uključivanja/isključivanja je uključiti neku **datoteku zaglavlja**, ako neka varijabla **nije** bila definirana.

Tu nam pomaže izraz

```
defined(ime)
```

koji daje **1** ako je **ime** definirano, a **0** ako nije.

Uvjetno uključivanje (nastavak)

Primjer:

```
#if !defined(__datoteka.h__)
#define __datoteka.h__

/* ovdje dolazi datoteka.h */

#endif
```

To je standardna tehnika kojom se izbjegava višestruko uključivanje `.h` datoteka.

Naredbe `#ifdef` i `#ifndef`

Konstrukcije `#if defined` i `#if !defined` se često pojavljuju, pa postoje pokrate: `#ifdef` i `#ifndef`.

Primjer. Prethodnu konstrukciju mogli smo napisati u obliku:

```
#ifndef __datoteka.h__  
#define __datoteka.h__  
  
    /* ovdje dolazi datoteka.h */  
  
#endif
```

Zagrade oko varijabli nisu obavezne.

Naredbe `#else` i `#elif`

Složene `if` naredbe grade se pomoću: `#else` i `#elif`.

- Značenje `#else` je isto kao značenje `else` u C-u.
- Značenje `#elif` je isto kao značenje `else if`.

Primjer. Testira se koji je operativni sustav u pitanju, tj. ime `SYSTEM` da bi se uključilo ispravno zaglavlje.

Naredbe `#else` i `#elif` (*nastavak*)

```
#if SYSTEM == SYSV
    #define DATOTEKA "sysv.h"
#elif SYSTEM == BSD
    #define DATOTEKA "bsd.h"
#elif SYSTEM == MSDOS
    #define DATOTEKA "msdos.h"
#else
    #define DATOTEKA "default.h"
#endif
```

Naredbe `#else` i `#elif` (*nastavak*)

Primjer. U razvoju programa korisno je ispisivati međurezultate, kako bi se lakše kontrolirala korektnost izvršavanja programa. U završenoj verziji programa, sav suvišan ispis treba eliminirati.

```
...
scanf("%d", &x);
#ifdef DEBUG
    printf("Debug:: x=%d\n", x);
    /* testiranje */
#endif
```

Prevoditelji pod Unix-om obično imaju `-Dsimbol` opciju koja dozvoljava da se `simbol` definira na komandnoj liniji.

Naredbe `#else` i `#elif` (*nastavak*)

Primjer. Pretpostavimo da je program koji sadrži prikazani dio kôda smješten u `prog.c`. Tada će prevođenje naredbom

```
cc -o prog prog.c
```

proizvesti program u koji ispis varijable `x` nije uključen. Prevođenje naredbom

```
cc -DDEBUG -o prog prog.c
```

dat će izvršni kôd koji uključuje `printf` naredbu, jer je varijabla `DEBUG` definirana.

Naredba assert

Mnoge funkcije očekuju argumente koji zadovoljavaju određene uvjete. Recimo, funkcija može očekivati da u argument tipa `double` dobiva samo pozitivne vrijednosti.

Takvih provjera može biti puno, a namjera ih je isključiti u konačnoj verziji kôda. Za to se koristi makro naredba `assert`.

- Makro naredba `assert` definirana je u `<assert.h>`.
- Makro naredba `assert` koristi se kao funkcija:

```
void assert(int izraz)
```

Naredba assert (*nastavak*)

Ako je **izraz** jednak nuli u trenutku izvršavanja

```
assert(izraz);
```

assert će ispisati poruku:

```
Assertion failed: izraz, file ime_datoteke,  
                line br_linije
```

Nakon toga **assert** zaustavlja izvršavanje programa.

Naredba assert (*nastavak*)

Primjer. Funkcija očekuje pozitivan argument.

```
#include <stdio.h>
#include <assert.h>
int f(int x) {
    assert(x > 0);
    return x; }
int main(void) {
    int x = -1;
    printf("x=%d\n", f(x));
    return 0; }
```

Poruka koju program ispisiuje:

```
Assertion failed: x > 0, file C:\a1.cpp, line 6
```

Isključivanje `assert` naredbe

Želimo li isključiti `assert` naredbe iz programa dovoljno je prije uključivanja datoteke zaglavlja `<assert.h>` definirati `NDEBUG` ovako:

```
#include <stdio.h>
#define NDEBUG
#include <assert.h>
...
```


Standardna biblioteka

Općenito o zaglavljima

Funkcije, tipovi i makro naredbe standardne biblioteke deklarirani su u standardnim zaglavljima:

<code><assert.h></code>	<code><float.h></code>	<code><math.h></code>	<code><stdarg.h></code>
<code><stdlib.h></code>	<code><ctype.h></code>	<code><limits.h></code>	<code><setjmp.h></code>
<code><stddef.h></code>	<code><string.h></code>	<code><errno.h></code>	<code><locale.h></code>
<code><signal.h></code>	<code><stdio.h></code>	<code><time.h></code>	

Matematičke funkcije u <math.h>

Konvencija: x i y tipa `double`, a n tipa `int`. Sve funkcije kao rezultat vraćaju `double`.

Funkcija	Značenje
$\sin(x)$	$\sin x$
$\cos(x)$	$\cos x$
$\tan(x)$	$\operatorname{tg} x$
$\operatorname{asin}(x)$	$\arcsin x \in \left[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right], \quad x \in [-1, 1]$
$\operatorname{acos}(x)$	$\arccos x \in [0, \pi], \quad x \in [-1, 1]$
$\operatorname{atan}(x)$	$\operatorname{arctg} x \in \left[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right]$
$\operatorname{atan2}(y, x)$	(x, y) koordinate točke u ravnini — vraća $\operatorname{arctg} \frac{y}{x} \in [-\pi, \pi]$, jer prepoznaje kvadrant

Matematičke funkcije u `<math.h>` (nastavak)

Funkcija	Značenje
<code>sinh(x)</code>	$\operatorname{sh} x$
<code>cosh(x)</code>	$\operatorname{ch} x$
<code>tanh(x)</code>	$\operatorname{th} x$
<code>exp(x)</code>	e^x
<code>log(x)</code>	$\ln x, \quad x > 0$
<code>log10(x)</code>	$\log_{10} x, \quad x > 0$
<code>pow(x,y)</code>	x^y — greška ako $x = 0$ i $y \leq 0$ ili $x < 0$ i y nije cijeli broj
<code>sqrt(x)</code>	$\sqrt{x}, \quad x \geq 0$

Matematičke funkcije u <math.h> (nastavak)

Funkcija	Značenje
<code>ceil(x)</code>	$\lceil x \rceil$, u double formatu najmanji cijeli broj $\geq x$
<code>floor(x)</code>	$\lfloor x \rfloor$, u double formatu najveći cijeli broj $\leq x$
<code>fabs(x)</code>	$ x $
<code>ldexp(x, n)</code>	$x \cdot 2^n$
<code>frexp(x, int *exp)</code>	ako $x = y \cdot 2^n$, $y \in [\frac{1}{2}, 1)$, vraća y , a potenciju n sprema u <code>*exp</code> . Ako $x = 0$, $y = n = 0$.

Matematičke funkcije u `<math.h>` (nastavak)

Funkcija	Značenje
<code>modf(x, double *ip)</code>	rastavlja x na cjelobrojni i razlomljeni dio, oba istog predznaka kao x . Razlomljeni dio vrati, a cjelobrojni dio spremi u <code>*ip</code> .
<code>fmod(x, y)</code>	realni (floating-point) ostatak dijeljenja x/y istog znaka kao x . Ako $y = 0$ rezultat ovisi o implementaciji.

Razlika atan i atan2

Razlika između funkcija

```
double atan(double x);  
double atan2(double y, double x);
```

atan(x) vraća:

• $\arctg x \in \left[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right],$

atan2(y, x) interpretira argumente kao **koordinate** točke (x, y) u ravnini i vraća:

• $\arctg \frac{y}{x} \in [-\pi, \pi],$ jer prepoznaje **kvadrant** u kojem je točka.

Razlika atan i atan2 (nastavak)

Primjer. Program

```
#include <stdio.h>
#include <math.h>
main(void) {
    double x = -1.0, y = -1.0;
    printf("%f\n", atan(y/x));
    printf("%f\n", atan2(y, x));
    return 0; }
```

ispisuje:

0.785398
-2.356194

Točni rezultati su $\pi/4$, $-3\pi/4$.

Funkcije floor i ceil

Uočite da funkcije za “najmanje” i “najveće” cijelo:

```
double floor(double x);  
double ceil(double x);
```

vraćaju rezultat tipa `double`, a ne `int`.

Primjer. Rezultat ispisa sljedećeg dijela kôda

```
printf("%g\n", floor(5.2));  
printf("%g\n", floor(-5.2));  
printf("%g\n", ceil(5.2));  
printf("%g\n", ceil(-5.2));
```

je: 5, -6, 6, -5 (zbog `%g` formata).

Funkcija fmod

Funkcija

```
double fmod(double x, double y);
```

vraća

- “realni” **ostatak** pri dijeljenju x/y ,
- s tim da ostatak ima **isti** predznak kao x .

Princip je isti kao kod cjelobrojnog dijeljenja.

Funkcija fmod (nastavak)

Primjer. Sljedeći odsječak kôda

```
printf("%g\n", fmod(5.2, 2.6));  
printf("%g\n", fmod(5.57, 2.51));  
printf("%g\n", fmod(5.57, -2.51));  
printf("%g\n", fmod(-5.57, -2.51));  
printf("%g\n", fmod(-5.57, -2.51));
```

ispisuje:

0, 0.55, 0.55, -0.55, -0.55

(zbog $5.57 = 2 \cdot 2.51 + 0.55$).

Funkcija frexp

Funkcija

```
double frexp(double x, int *exp);
```

rastavlja broj x na binarnu “mantisu” i binarni eksponent.

Primjer. Sljedeći odsječak kôda

```
double x = 8.0;
int exp;
printf("%f\n", frexp(x, &exp));
printf("%d\n", exp);
```

ispisuje

0.5, 4

Funkcije exp, log, log10 i pow

```
double exp(double x);  
double log(double x);  
double log10(double x);  
double pow(double x, double y);
```

Primjer.

```
printf("%g\n", log(exp(22)));  
printf("%g\n", log10(pow(10.0, 22.0)));
```

Neke funkcije iz <stdlib>

Datoteka zaglavlja <stdlib.h> ima nekoliko vrlo korisnih funkcija. Na primjer:

- 📌 `qsort` — QuickSort algoritam za općenito sortiranje niza podataka,
- 📌 `bsearch` — Binarno traženje zadanog podatka u (sortiranom) nizu.

U ovim funkcijama možemo sami zadati

- 📌 funkciju za uspoređivanje podataka u nizu.

Funkcija qsort

Funkcija za **sortiranje** niza **QuickSort** algoritmom:

```
void qsort(void *base, size_t n, size_t size,  
           int (*comp) (const void *, const void *));
```

Primjer.

```
int main(){  
    char rjecnik[3][20] = {"po", "ut", "sri"};  
  
    qsort(rjecnik, 3, 20, strcmp);  
    puts(rjecnik[2]);  
    return 0;  
}
```

Funkcija bsearch

Funkcija za **binarno traženje** zadanog podatka u sortiranom nizu:

```
void *bsearch(const void *key, const void *base,  
              size_t n, size_t size,  
              int (*comp) (const void *, const void *));
```

Vraća **pokazivač** na **nađeni** podatak (ako ga ima), ili **NULL**.

Primjer.

```
printf("%s\n",  
       bsearch("ut", rjecnik, 3, 20, strcmp));
```


Definiranje kriterija sortiranja

Primjer.

```
int main()
{
    int i, polje[4] = {1, 3, -4, 3};

    qsort(polje, 4, sizeof(int), usporedi);

    for (i = 0; i < 4; ++i)
        printf("%d\n", polje[i]);

    return 0;
}
```

Funkcija usporedi

Funkcija za uspoređivanje cijelih brojeva:

```
int usporedi(const int *a, const int *b)
{
    if (*a == *b)
        return (0);
    if (*a > *b)
        return (1);
    else
        return (-1);
}
```

Funkcije rand i srand

Funkcije za generiranje “slučajnih” cijelih brojeva:

```
int rand(void);  
void srand(unsigned int seed);
```

Funkcija `rand()` vraća

- tzv. “pseudo-slučajni” cijeli broj u rasponu od 0 do `RAND_MAX`, s tim da `RAND_MAX` mora biti barem $2^{15} - 1 = 32767$ (tj. 16-bitni `int`).

Funkcija `srand(seed)`

- postavlja tzv. “sjeme” za generator “pseudo-slučajnih” brojeva na zadanu vrijednost `seed`.

Standardno “sjeme” je 1, ako ga ne postavimo sami!

Funkcije rand i srand (nastavak)

Primjer.

```
int seed;
```

```
scanf("%d", &seed);
```

```
srand(seed);
```

```
printf("%d\n", rand());
```

```
printf("%d\n", rand());
```

```
printf("%d\n", RAND_MAX);    /* 32767 */
```
